

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการสื่อการสอนวิชาดนตรีของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา สภาพของสื่อ การสอนดนตรีของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรีของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 และเพื่อศึกษาความต้องการสื่อการสอนวิชาดนตรีครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ และบุคลากรทางการศึกษาผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 195 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

1. สรุปผลการศึกษา

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 69.23 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 30.77 ส่วนด้าน อายุ ส่วนมากสูงกว่า 40 ปี ส่วนใหญ่มีอายุราชการ สูงกว่า 10 ปี ร้อยละ 50.26 จบการศึกษาด้านดนตรี จำนวน 105 คน คิดเป็น ร้อยละ 53.85 ด้านการสอนส่วนใหญ่สอนวิชาดนตรีชั้น ม.3 คิดเป็นร้อยละ 21.83 ตำแหน่ง ปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นครูสอนวิชาดนตรี ด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อส่วนใหญ่เคยศึกษาค้นคว้า จากตำรา หนังสือ และเอกสารต่าง ร้อยละ 34.26

2. สภาพสื่อการสอนดนตรีของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสื่อ การสอนประเภทบทเพลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสื่อการสอนประเภทแผนภูมิ และแผนภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านปริมาณและคุณภาพสื่อการสอน ซึ่ง ประกอบไปด้วย สื่อการสอนประเภทเครื่องดนตรี สื่อการสอนประเภทเครื่องเสียง สื่อการสอน ประเภทสิ่งพิมพ์ และสื่อการสอนประเภทอื่นๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพสื่อการ สอนในด้านสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านการผลิตสื่อ ด้านบุคลากรผู้ให้การสนับสนุน ด้านการ ใช้สื่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความต้องการสื่อการสอนวิชาดนตรีครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านปริมาณและคุณภาพของสื่อการสอน ประกอบด้วย สื่อการสอนประเภทบทเพลง โดยภาพรวมความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.15$) สื่อการสอนประเภทแผ่นภูมิและแผ่นภาพ โดยภาพรวมความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.06$) ด้านปริมาณและคุณภาพของสื่อการสอน ประกอบด้วย สื่อการสอนประเภทเครื่องดนตรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$) สื่อการสอนประเภทเครื่องเสียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$) สื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$) สื่อการสอนอื่นๆ ความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.99$) ความต้องการในด้านสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$) ความต้องการด้านงบประมาณโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.03$) ด้านการผลิตสื่อ ความต้องการของสื่อโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$) ด้านบุคลากรผู้ให้การสนับสนุนความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$) ด้านการใช้สื่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.12$)

4. ปัญหาการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรีของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ปัญหาการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรี ในด้านปริมาณและคุณภาพของสื่อการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.11$) และด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา สามารถอภิปรายประเด็นสำคัญต่างๆ ได้ดังนี้

1. ด้านสภาพสื่อการสอนดนตรีของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านสื่อการสอนประเภทบทเพลง ด้านสื่อการสอนประเภทแผ่นภูมิและแผ่นภาพ ด้านปริมาณและคุณภาพสื่อการสอน สื่อการสอนประเภทเครื่องดนตรี สื่อการสอนประเภทเครื่องเสียง สื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ และสื่อการสอนประเภทอื่นๆ สภาพสื่อการสอนในด้านสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านการผลิตสื่อ ด้านบุคลากรผู้ให้การสนับสนุน ด้านการใช้สื่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการสอนวิชาดนตรีบทเพลงจัดเป็นสื่อที่ต้องใช้สม่ำเสมอ โดยเฉพาะเพลงประกอบการร้อง ส่วนสื่อการสอนประเภทแผ่นภูมิและแผ่นภาพ โดยเฉพาะแผ่นภูมิเพลง แผ่นภูมิสัญลักษณ์ทางดนตรี แผ่นภูมิแสดงรูปและโครงสร้างทางดนตรี แผ่นภาพ

เครื่องดนตรี แผ่นภาพลักษณะเครื่องดนตรี สื่อเหล่านี้เป็นสื่อที่ใช้ควบคู่กับการเรียนการสอนในสภาพจริง สื่ออาจถูกนำมาใช้บ่อยครั้ง และมีอายุการใช้งานที่นานจึงเป็นเหตุให้สื่อเหล่านั้นเสื่อมสภาพได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ บุญช่วย (2529) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพ ปัญหาและความต้องการสื่อการสอนวิชาดนตรีของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครฯ จากผลการวิจัยพบสรุปได้ว่า

สภาพ หนังสือเพลงที่ใช้ในการเรียนการสอน มีความเพียงพอ คุณภาพของหนังสือคู่มือการสอนดนตรีอยู่ในสภาพพอใช้ ห้องเรียนวิชาดนตรี มีจำนวนเพียงพอ งบประมาณสำหรับสื่อการสอนดนตรีมีน้อย นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการผลิตสื่อการสอนดนตรี น้อย ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนการใช้สื่อการสอนดนตรี การใช้สื่อการสอนดนตรีสอดคล้องกันกับเนื้อหา มีการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายในบางบทเรียน

ปัญหา ขาดแคลนเครื่องดนตรีประเภททำนอง ครูไม่ได้รับการแนะนำจากศึกษานิเทศในการใช้ และ ผลิตสื่อการสอนดนตรี ครูดนตรีมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดแคลนตู้เก็บสื่อการสอนดนตรีงบประมาณการผลิตและซ่อมแซมสื่อดนตรีไม่เพียงพอ ไม่มีงบประมาณสำหรับจัดซื้อสื่อการสอนดนตรี ครูไม่มีทักษะในการผลิตสื่อดนตรี

ความต้องการ ครูต้องการสื่อการสอนดนตรีทาง วีดิทัศน์ พจนานุกรมดนตรี สารานุกรมดนตรี ตู้เก็บสื่อการสอนดนตรี ต้องหางบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอนดนตรี ต้องการการสนับสนุนจากผู้ปกครองและองค์กรต่าง ๆ ในการจัดซื้อและจัดหาสื่อการสอนดนตรี ต้องการการแนะนำการใช้สื่อการสอนดนตรี ต้องการรู้วิธีเก็บรักษาสื่อการสอนดนตรีและวิธีการสอนวิธีการสอนกิจกรรมเข้าจังหวะ

2. ด้านความต้องการสื่อการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

1. ด้านปริมาณและคุณภาพสื่อการสอนประเภทบทเพลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สื่อการสอนประเภทบทเพลงจัดเป็นสื่อที่ต้องใช้เป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อให้เข้ากับจังหวะและเหมาะสมกับกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนการสอน ให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนสื่อการสอนประเภทแผนภูมิและแผ่นภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าการเรียนการสอนจำเป็นต้องใช้ แผนภูมิและแผ่นภาพประกอบสำหรับการดำเนินการสอนในแต่ละโรงเรียนแต่ละระดับชั้นซึ่งมีเนื้อหาการเรียนที่แตกต่างกันดังนั้น แผนภูมิและแผ่นภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนการสอน

2. ด้านปริมาณและคุณภาพของสื่อการสอน สื่อการสอนประเภทเครื่องดนตรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เครื่องการเรียนการสอนวิชาดนตรีเป็นวิชาปฏิบัติ ดังนั้นเครื่องมือและอุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีให้พร้อมและเพียงพอกับการจัดการเรียนการสอน

3. ด้านสถานที่ โดยภาพรวมความต้องการอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการเรียนการสอนวิชาดนตรีเป็นวิชาปฏิบัติ จำเป็นต้องใช้ห้องสำหรับการเรียนการสอนและห้องสำหรับการเก็บเครื่องมือสำหรับการเรียนการสอน

4. ด้านงบประมาณ ความต้องการด้านงบประมาณโดยภาพรวมมีความต้องการงบประมาณในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แต่ละโรงเรียนไม่ได้จัดสรรงบประมาณในด้านการจัดซื้อ ซ่อมแซม และการเพิ่มพูนความรู้ในการผลิตสื่อทางด้านวิชาดนตรี ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องการงบประมาณในด้านการจัดซื้อ และซ่อมแซม เป็นอย่างมาก

5. ด้านการผลิตสื่อ ความต้องการในด้านการผลิตสื่อ ทุกรายการมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ลักษณะของบทเรียนที่กำหนดให้ผู้เรียนต้องรู้จักฝึกฝนทักษะในการใช้อุปกรณ์ที่เป็นของจริง แต่ทางโรงเรียนยังขาดอุปกรณ์และมีไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอน ดังนั้นครูจึงต้องการผลิตสื่อให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

6. ด้านบุคลากรผู้ให้การสนับสนุน ความต้องการของครูผู้สอนมีความต้องการด้านบุคลากรผู้ให้การสนับสนุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่เห็นว่า การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนในการผลิตสื่อการสอนวิชาดนตรี การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดซื้อสื่อการสอนวิชาดนตรี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนในวิชาดนตรีศึกษาศึกษาจำเป็นจะต้องมีอุปกรณ์และสื่อต่างๆ เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและได้สื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ

3. ปัญหาการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรีของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

1. ปัญหาการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรี ด้านปริมาณและคุณภาพสื่อการสอน พบว่าส่วนใหญ่ขาดแคลน เทปบันทึกเสียง ขาดแคลนเครื่องดนตรีประเภททำทำนอง สื่อดนตรีที่มีอยู่ อยู่ในสภาพชำรุดไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้ ครูไม่ได้รับการแนะนำจากศึกษานิเทศในการใช้ และผลิตสื่อการสอนดนตรี ครูดนตรีมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดแคลนตู้เก็บสื่อการสอนดนตรี งบประมาณการผลิตและซ่อมแซมสื่อดนตรีไม่เพียงพอ ไม่มีงบประมาณสำหรับจัดซื้อสื่อการสอนดนตรี ครูไม่มีทักษะในการผลิตสื่อดนตรี

2. ปัญหาด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัญหาที่พบมากคือ ครูไม่ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้และการผลิตสื่อดนตรีจากหน่วยศึกษานิเทศก์เท่าที่ควร ครูวิชาดนตรีไม่เพียงพอ ครูไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อการสอนดนตรี อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขาดการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในการขอรับการสนับสนุน และพัฒนาความรู้ด้านงานวิชาการ และการพัฒนาการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. สภาพสื่อการสอน ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อสื่อทางดนตรีที่ทันสมัย มีสภาพดี ให้แก่โรงเรียนมากขึ้น เพื่อการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ
2. ความต้องการสื่อการสอน ควรจัดหาแหล่งความรู้ หรือ อุปกรณ์ทางดนตรี เช่น วีดีทัศน์เกี่ยวกับดนตรี ตู้เก็บสื่อดนตรี หนังสืออ้างอิงทางดนตรี
3. ปัญหาการใช้สื่อการสอน ควรจัดให้มีการอบรมด้านเทคนิค วิธีการสอน และการผลิตสื่อดนตรี ที่ถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษารูปแบบสื่อการสอนดนตรี โดยเน้นทางด้านการผลิตสื่อวิชาดนตรีการนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาดนตรีในระดับมัธยมศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์หารูปแบบสื่อการสอนวิชาดนตรีให้เป็นมาตรฐานสำหรับการเรียนการสอนวิชาดนตรีต่อไป